

॥८२॥

गुणानेतानतीत्यत्रीन्देहीदेहसमुद्भवान् ॥ जन्ममृत्युजरादुःखैर्विमुक्तोऽमृतमश्नुते ॥ २० ॥ अर्जुन उवाच कैर्लिङ्गैस्त्रीन्गुणाने
तानतीतोऽभवति प्रभो ॥ किमाचारः कथंचैतांस्त्रीन्गुणानतिवर्तते ॥ २१ ॥ श्रीभगवानुवाच प्रकाशं च प्रवृत्तिं च मोहमेव च
पाण्डव ॥ न द्वेष्टि संप्रवृत्तानि न निवृत्तानि कांक्षति ॥ २२ ॥ उदासीनवदासीनो गुणैर्यो न विचाल्यते ॥ गुणावर्तत इत्येव यो वतिष्ठति
नेङ्गते ॥ २३ ॥ समदुःखसुखः स्वस्थः समलोष्ठाश्मकांचनः ॥ तुल्यप्रियाप्रियो धीरस्तुल्यनिंदात्मसंस्तुतिः ॥ २४ ॥

नगते ॥ २३ ॥ समदुःखसुखः स्वस्थः समलोष्टाश्मकां च नो विरक्त इत्यर्थः ॥ २२ ॥ अथ षष्ठ्यां पदार्थाभावन्यांगतो ब्रह्मविद्वरीयानुच्यते उदासीनवदिति योयं समाधौ उदासीन इवास्ते व्युत्थाने किमपि प्रयो-
स्वतः परतो वा व्युत्तिष्ठति सोयं नित्यसमाधिस्थः प्रकाशमित्यनेन श्लोकेनोक्तः ॥ २२ ॥ अथ षष्ठ्यां पदार्थाभावन्यांगतो ब्रह्मविद्वरीयानुच्यते उदासीनवदिति योयं समाधौ उदासीन इवास्ते व्युत्थाने किमपि प्रयो-
जनमपश्यन् इदं मम कर्तव्यमस्तीति वासना शून्यत्वात् यथास्ते एव न तु परप्रयत्नमंतरेण कदाचिदपि गुणैर्विचाल्यते परेण व्युत्थापितोऽपि गुणान् पश्यन् गुणावर्तत इत्येव ज्ञात्वा यो वतिष्ठति स्तब्ध एव वर्तते न तु गुणकृतैरिष्टा-
निष्टस्पर्शैः इंगते चलति अयमर्थः यथा कश्चिद्गुणानोरसनामौढ्यात् स्वयं शाकादिरसं न विंदति परेण ज्ञापितोऽपि कंचिद्रसविशेषमुपलभ्यापितोऽदासीन एवास्ते झटित्येव विशेषदर्शनस्य तिरोधानात् न तत्कृतं सुखं
दुःखं वा पश्यति तद्वदयं ज्ञेयः ॥ २३ ॥ अथ पंचम्यां भूमावसंसक्तिनामिकायां स्थितो ब्रह्मविद्वर उच्यते समेति समाधौ समदुःखसुखेयस्य समदुःखसुखः स्वस्थः स्वेनैव स्वेच्छयैव तिष्ठतीति स्वस्थः यदा तु न स-
माधाविच्छातदा स्वयमेव व्युत्तिष्ठतीति भावः सोऽपि व्युत्थानावस्थायां समलोष्टाश्मकां च नो विरक्त इत्यर्थः तुल्यप्रियाप्रियः तुल्यनिंदात्मसंस्तुतिश्च प्रियाप्रिययोर्निंदास्तुत्योश्च प्राप्तौ तुल्यो हर्षविषादशून्यः अत्र हे-
तुर्धौ रइति यथा कश्चिच्छूरस्तीव्रप्रहारवेदनात् तोषिण्यमुह्यति धैर्याद्वेदनां चानुभवति तद्वदयं हर्षविषादावनुभवन्नपि धैर्यान्न चलति पूर्वस्य तु ज्ञातायामपि वेदनायां हर्षाद्युदय एव नास्ति तत्पूर्वस्य तु वेदनैव नास्ती-
ति भेदः एतेन श्लोकत्रयेण सर्वेषां जीवन्मुक्तानां समाधौ लिंगानितत्संवेद्यानि आचाराश्च परसंवेद्यानि लिंगान्युक्तानि ॥ २४ ॥

॥८२॥